

ZeJN, Zeleno javno naročanje v teoriji in praksi: primeri gradnje cest

Slovenko Henigman

**Združenje za svetovalni inženiring pri GZS in
Sloman, d.o.o.**

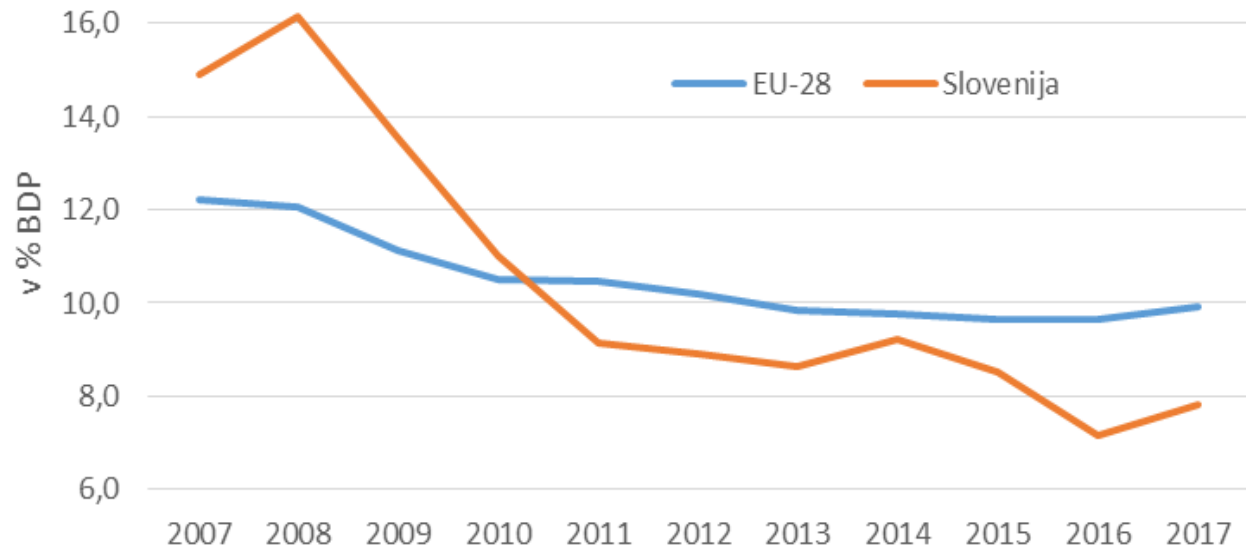
Vsebina

- Stanje v gradbeni branži
- Zakonska izhodišča „Uredba o zelenem javnem naročanju“
- Pregled zelenih tehnologij pri gradnji cest
- Kaj nam je prinesla uredba o zelenem javnem naročanju ?
- zaključek

Stanje v gradbeni branži

Gradbena dela v Sloveniji v primerjavi z EU-28

Velik padec gradbenih del

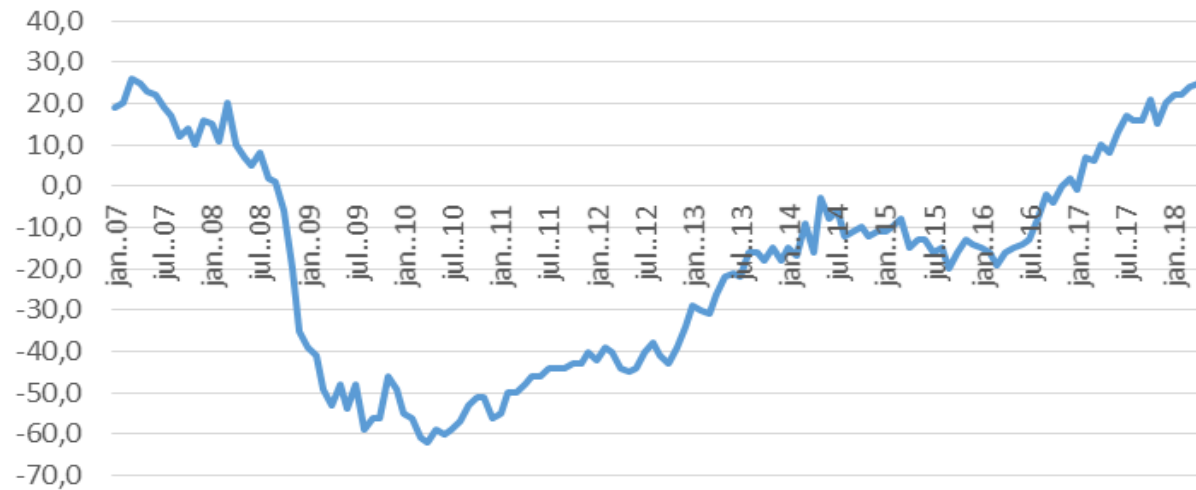

Vir: Eurostat

Razpoloženje v gradbenem sektorju

Optimizem gradbenikov vse višji

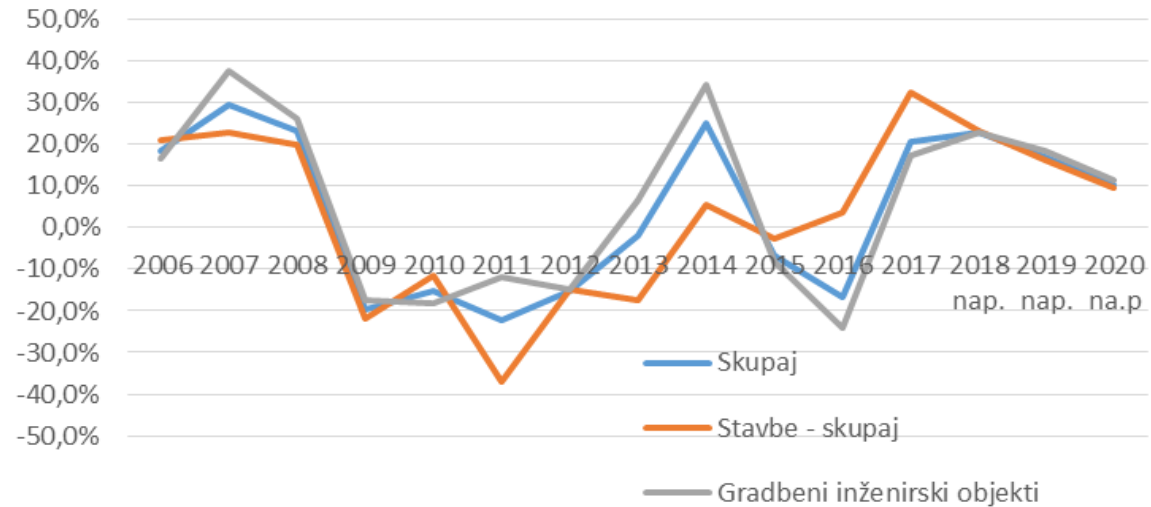
Vir: SURS

Napoved za 2018-2020

- **2018: + 20% realna rast**
- **2019: + 17%**
- **2020: + 10%**

Dinamična rast pred nami

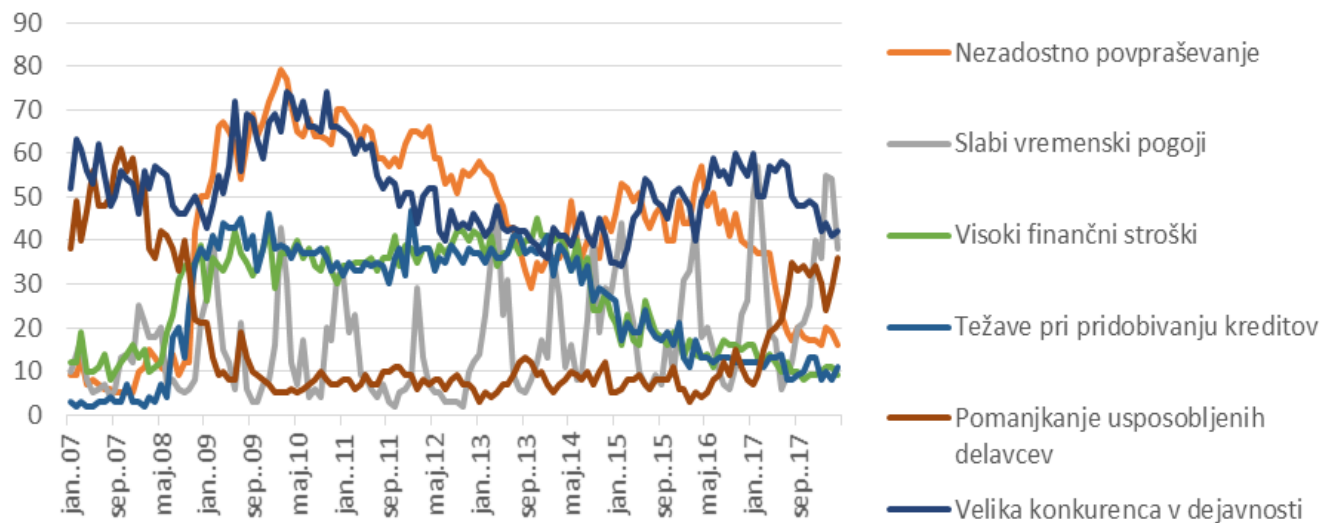

Vir: SURS, napoved: Analitika GZS

Glavni izzivi 2018-2020

Denar ni več problem

Vir: SURS

Zakonska izhodišča

„Uredba o zelenem javnem naročanju“

Uredba o zelenem javnem naročanju

Veljavnost: 1.1.2018

1. Člen (vsebina) – naročanje blaga, storitve ali gradnje

Naročnik v javnem naročanju po ZJN-3

naroča storitev projektiranja in gradnje, ki v primerjavi z običajnim projektiranjem ali gradnjo v celotni življenjski dobi zagotavljata

- **Manjši vpliv na okolje**
- **Varčevanje z naravnimi viri, materiali in energijo ter**
- **Enake ali boljše funkcionalnosti**

Uredba o zelenem javnem naročanju

Veljavnost: 1.1.2018

2. Člen (namen uredbe)

Zmanjšati negativni vpliv na okolje z javnim naročanjem manj obremenjujočega blaga, storitev in gradenj, izboljšati okoljske značilnosti obstoječe ponudbe in spodbujati razvoj okoljskih inovacij in krožnega gospodarstva ter dajati zgled zasebnemu sektorju in potrošnikom.

Uredba o zelenem javnem naročanju

Veljavnost: 1.1.2018

4. Člen (predmeti javnega naročanja, za katere je obvezno upoštevanje okoljskih vidikov)

- 1. Električna energija**
- 2. Živila in gostinske storitve**
- 3. ...**

13. Projektiranje oziroma izvedba gradnje stavb

14. Projektiranje oziroma izvedba gradnje cest

20. Vrtnarske storitve

Uredba o zelenem javnem naročanju

Veljavnost: 1.1.2018

6. Člen (okoljski vidiki in cilji zelenega javnega naročanja)

1.

- Energetska učinkovitost
- Ponovna raba vode
- Učinkovita raba virov,...
- Ponovna raba sekundarnih surovin, spodbujanje popravil, priprave in predelave odsluženih izdelkov in odpadkov za ponovno uporabo in recikliranje.

16.

- Pri gradnji vozišča ceste se **recikliran asfaltni granulati (rezkanec – RAP)**, uporabi prioriteto za proizvodnjo novih bituminiziranih zmesi, podredno pa zlasti za plasti, stabilizirane s hidravličnim ali bitumenskim vezivom, tampon (vključno z bankinami), posteljico, nasipe ter zasipe, in sicer v količini, ki je potrebna.

Uredba o zelenem javnem naročanju

Veljavnost: 1.1.2018

7. Člen (način vključevanja okoljskih vidikov)

(10) Pri javnem naročanju projektiranja oziroma izvedbe gradnje cest lahko naročnik namesto klasičnih asfaltnih zmesi predvidi uporabo **toplih asfaltov**, zlasti če je treba cesto hitro prepustiti prometu.

(11) Pri javnem naročanju projektiranja oziroma izvedbe gradnje cest lahko naročnik za cesto s težko, zelo težko in izredno težko PO na poseljenih območjih in cesto z načrtovano ureditvijo za zaščito pred hrupom predvidi uporabo **asfaltnih zmesi za znižanje hrupa**.

Izhodiščno Pravilo v primeru ponovne uporabe materialov v razvitih okoljih

- **Odpustka pri doseženi kakovosti ne sme biti in za to tudi ni nobene potrebe!**
- **Zavzemati se moramo za vsaj enakovredno reciklažno hierarhijo!**
- **Asfaltni rezkanec v bankini je down cycling!**

Pregled zelenih tehnologij pri gradnji cest

Vrste zelenih materialov in tehnologij pri gradnji in vzdrževanju cest (voz. konstrukcij)

- **Nevezani materiali**
  - Črna žindra (kamni agregat) in drugi nadomestki za agregat
  - Predelani gradbeni odpadki in drugi odpadki voziščnih konstrukcij
- **Vezani materiali - Tehnologije in postopki**
  - Reciklirani asfalt
    - proizvedeni na obratu ali
    - na licu mesta „in situ“
  - Topli asfalt-WAM (Zeoliti, komercialni voski, parafini)
  - Manj hrupni asfalti-PA

POMEN VOZIŠČNE KONSTRUKCIJE

- Nivo uslug uporabnikov (ravnost, torna sposobnost)
- Varovanje okolja (hrupnost, ponovna uporaba vgrajenih materialov, reciklaže, WMA, alternativni materiali)
- Prometno varnost (vijačni prehodni, torne lastnosti, ravnost)
- Trajnost (razpoke, deformacije, udarne jame, obraba)

**Voziščna konstrukcija
je najpomembnejši
element ceste!**

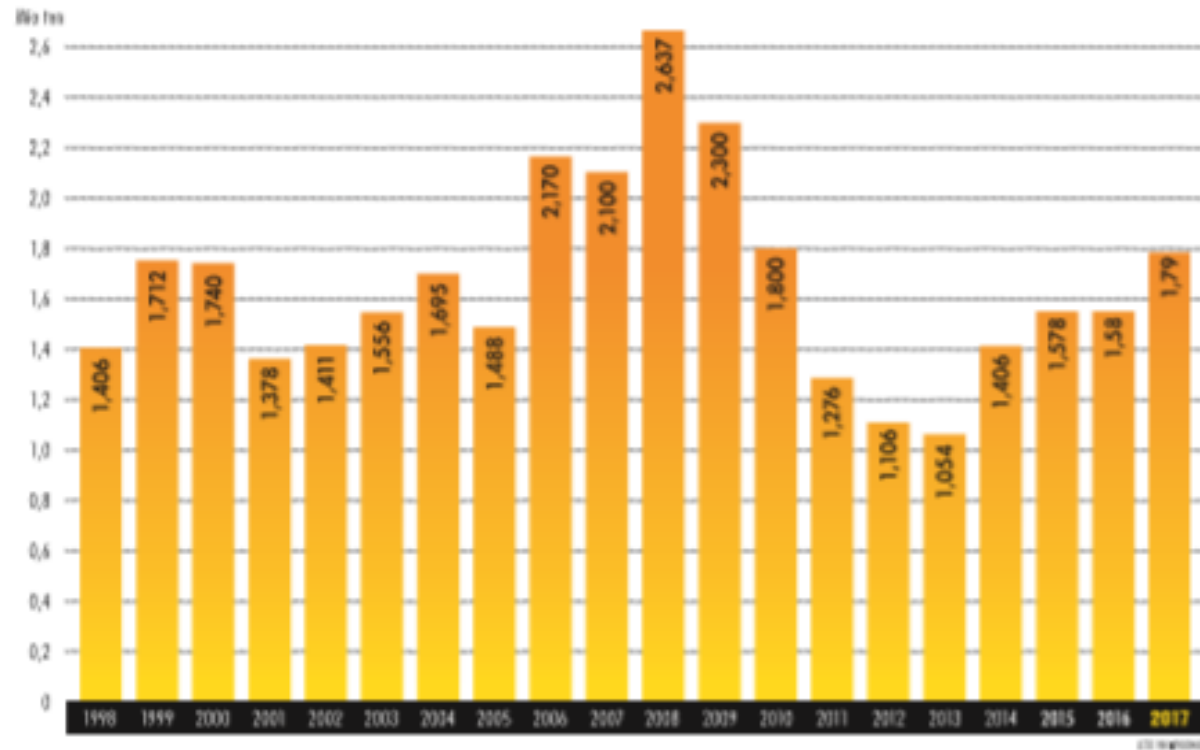
Recikliranje na obratu

Ponovna uporaba asfaltnih zmesi na asfaltnem obratu- asfaltni obrati v Sloveniji

Proizvodnja asfaltnih zmesi v Sloveniji

Proizvodnja asfaltnih zmesi v Sloveniji (1998-2017)

Vir: ZAS, Združenje asfalterjev Slovenije.

Potencial odpadnih bitumenskih zmesi

Po podatkih ARSO iz prejetih letnih poročil o nastajanju odpadkov v proizvodnih in storitvenih dejavnostih nastaja okoli:

- **100.000 ton** odpadka klasifikacijske številke 17 03 02 Bitumenske mešanice, ki niso navedene pod 17 03 01 (Bitumenske mešanice, ki vsebujejo katran).

Po podatkih ZAS-a je bilo v letu 2017 na lokacijah asfaltnih obratov pridobljenih:

- **52.800 ton** asfaltnega granulata
od tega se ga je ponovno uporabilo:
- **10.400 ton** v asfaltnih zmesih
- 33.300 ton za nevezane nosilne plasti, bankine, zasipe
- 9.100 ton je skladiščenih na deponijah

Potencial odpadnih bitumenskih zmesi in ponovna uporaba

Z asfaltnim granulatom se je v letu 2017 v Sloveniji proizvedlo:

- približno **80.000 ton** asfaltnih zmesi, kar predstavlja ob skupni letni proizvodnji 1.8 mio ton **4,4%** vseh asfaltnih zmesi

Asfalterstvo v Evropi in Sloveniji

Evropa - podatki 2016

- Asfaltna proizvodnja v Evropi je bila 282 mio ton
- Razpoložljiv rezkanec 49 mio ton **(17,4%)**
- Ponovna uporaba v vročih ali toplih zmesih je bila **57%**
- 2083 asfaltnih obratov (45%) je opremljenih za ponovno uporabo

Slovenija - podatki 2017

- Asfaltna proizvodnja v Sloveniji je bila 1.8 mio ton
- Razpoložljiv rezkanec 52.800 ton **(2,9%)**
- Ponovna uporaba v vročih zmesih je bila **20%**
- 8 asfaltnih obratov (50%) je opremljenih za ponovno uporabo

Deponije agregatov starega asfalta

Deponije agregatov

Deponija rezkanca in ponovna uporaba asfaltnih zmesi na asfaltnem obratu

Recikliranje na licu mesta „in situ“

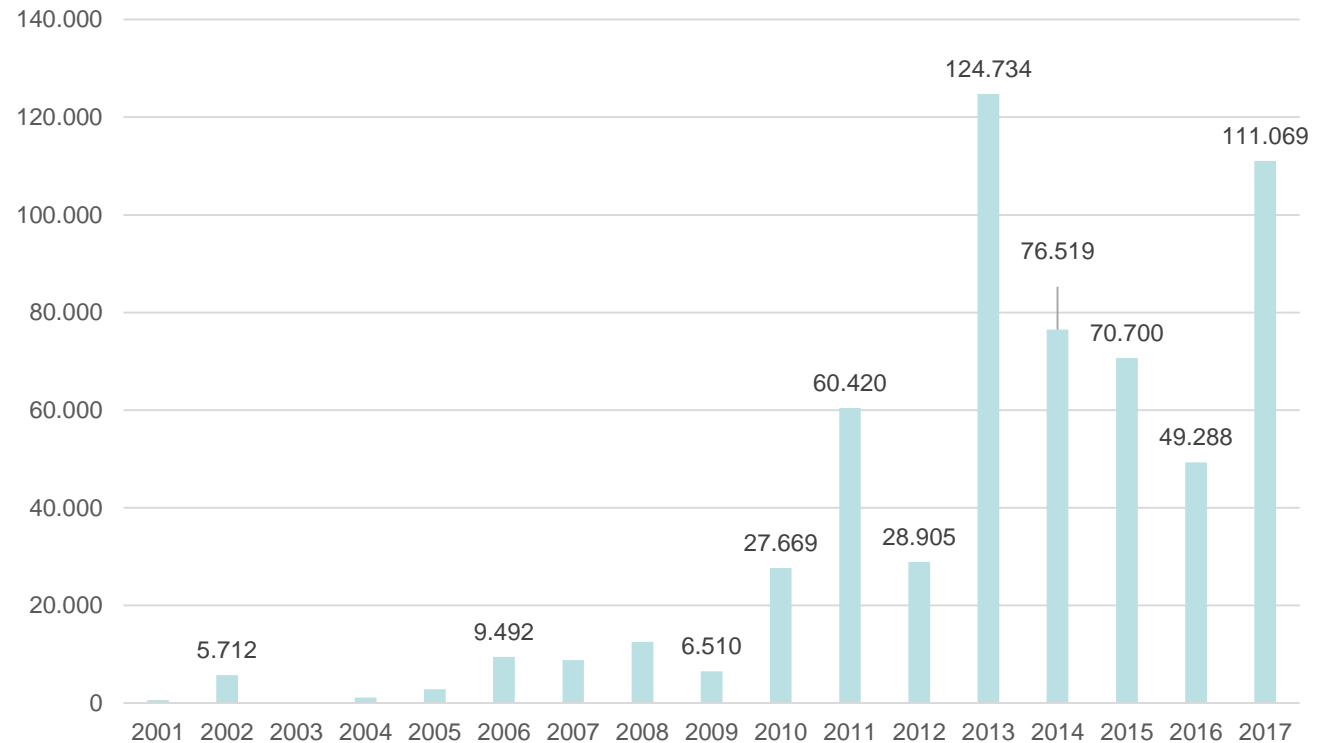

Ponovna uporaba asfaltnih zmesi na licu mesta, vezivo: bodisi penjeni bitumen ali cement

Reciklaže cest na licu mesta v Sloveniji

Recikliranje voziščnih konstrukcij "in situ" (v ton)

Viri:

- Cotič Z. Jurjavčič P.; Structum d.o.o. (obdobje 2001-2015)
- Zupan Petra, DRI d.o.o. (2016-2017)

Topli asfalti (WMA)

Topli asfalti, dodatek Sasobit

02.11.2009

Topli asfalt pomeni perspektivo v razvoju asfalterstva

Tehnologija, kjer dobimo vsi!

Drenažni asfalti (PA)

Drenažni asfalti

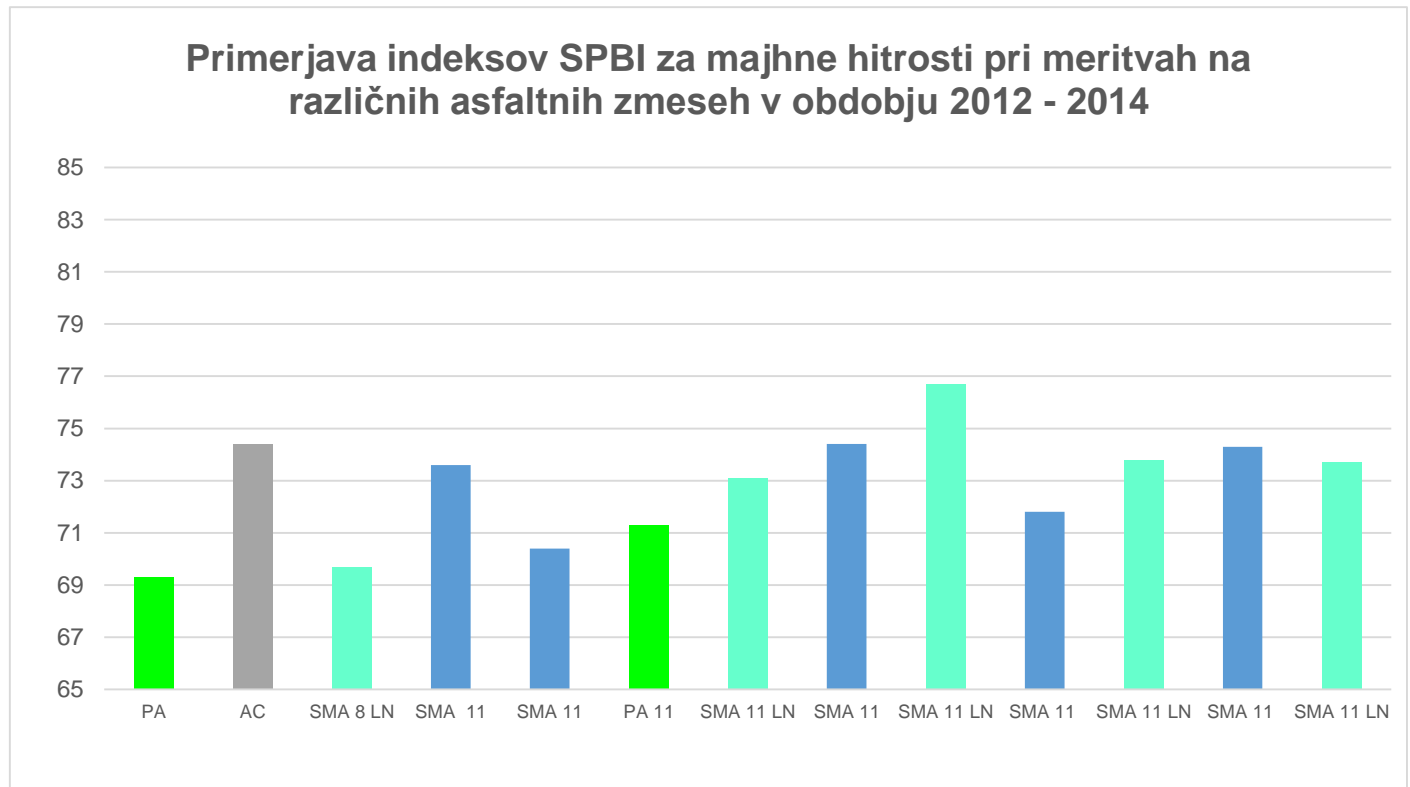

Drenažni asfalti – niso samo ekološki, ampak tudi varujejo življenja

Drenažni asfalti – rezultati meritev na AC

**Kaj nam je prinesla uredba o zelenem
javnem naročanju?**

Kaj nam je prinesla uredba o zelenem javnem naročanju?

Ustvarila pogoje in zavezo naročnikom, da razmišljajo o novih tehnologijah:

- Ponovna uporaba asfaltnih zmesi, vendar z možnostjo „down cycling“
- Uporaba toplih asfaltov
- Uporabo manj hrupnih asfaltov
- ...

➤ **Kako se nova uredba o zelenem javnem naročanju uporablja?**

- Vsak naročnik po svoje
- Ni enotnega pristopa
- Ni še primerov dobre prakse

Zaključek: Kako motivirati udeležence?

PRIMER:

Ponovna uporaba asfalta v pravem pomenu besede se ne uveljavi?

Naročnik mora zahtevati, da se odstranjen asfalt uporabi v novem asfaltu. To je njegova dolžnost, če odločitev prepusti izvajalcu, se bo le-ta odločal samo na osnovi ekonomske logike.

Uredba o zelenem javnem naročanju je lahko korak naprej, vendar z jasno določenimi cilji in poenotenji naročnikov.

Potrebno bo uvesti objektivne presoje z LCA - Life Cycle Assessment.

➤ **Najlepša hvala za pozornost!**

slovenko.henigman@gzs.si

slovenko.henigman@sloman.eu